

Idea a počátky Československé akademie věd v dokumentech.

Výstava ve dnech 25. března až 18. dubna 2003 v budově AV ČR na Národní třídě.

Výstava (autorky N. Kmochová – A. Míšková – L. Sulitková – J. Šlechtová) byla zařazena mezi akce snažící se zhodnotit význam založení ČSAV v roce 1952. Situace ve vědě, v jejím řízení a organizaci věrně odrážela kulturně-politický stav celé společnosti. Mezníky jejího vývoje proto plně korespondovaly s mezníky celkového vnitropolitického vývoje českých zemí, respektive Československa a jeho mezinárodně-politickým zařazením. Na vybraných archiváliích byl ukázán postoj předních vědeckých institucí české vědy (Královské české společnosti nauk, České akademie věd a umění, Masarykovy akademie práce a Československé národní rady badatelské) k reorganizaci vědecké základny a ke vzniku ČSAV, přístup vládních úřadů a KSČ k tomuto aktu, okolnosti jejího zakládání v listopadu 1952, podoba, členské složení nové Akademie a výčet institucí, které jí byly dány do vínku na počátku roku 1953. Jeden samostatný panel byl věnován vývoji Slovenské akademie věd. K výstavě byl připravena brožurka s průvodním slovem pod stejným názvem (Praha, Archiv AV ČR 2003, 28 s.)

Jiří Kejř (ed.): Středověké kanonické právo v rukopisech České republiky. Summae confessorum a jiná díla pro foro interno v rukopisech českých a moravských knihoven.

Studie o rukopisech – Monographia, sv. VIII. Praha, Archiv AV ČR 2003, 144 s.

Svazek je českým příspěvkem k různým výsledkům mezinárodního studia středověké odborné literatury, která sloužila každodenním potřebám duchovních správců farností a zabývala se též kanonickým právem. Práce vznikla díky systematickému studiu rukopisů uložených v knihovnách různých institucí v České republice a díky dlouhodobé práci na jejich soupisu. Úvodní část obsahuje základní charakteristiku tohoto typu literatury a upozorňuje na její význam a proměny v průběhu času. Vlastní repertorium je chronologicky rozděleno do tří oddílů a přináší rozbor práce jednotlivých autorů a jejich osobností (celkem 57); údaje o dochovaných rukopisech (kolem 350 rukopisů), komentář k jejich teoretickým základům a k jejich praktickému přínosu pro církevní správu; zvláštní pozornost je věnována rukopisům českého původu. Svazek je rovněž vybaven náležitým aparátem, rejstříky jmen a incipitů, jakož i seznamy rukopisů obsahujících zmiňované texty i písařů a majitelů rukopisů.

Evropa pod diktaturou. Řízení ekonomiky a právo. Projekt zaštitěný Evropskou unií, organizovaný Max-Planck-Institutem pro evropské právní dějiny, Frankfurt a. M.

Mezinárodní projekt (za účasti reprezentantů Německa, Velké Británie, Francie, Itálie, Španělska, Portugalska, Řecka, Ruska a ČR), zaměřený na ekonomiku a její řízení za nacistických, fašistických a komunistických režimů 20. století v Evropě, jejich vztah ke koloniím a na socialistické reformy v sovětském bloku. Česká účastnice, A. Míšková, se v projektu podílela prací na téma Ekonomická reforma mezi vědou a politikou; její studie pojednávala o podílu Ekonomického ústavu ČSAV na reformním dění na straně jedné a o schopnosti vedoucích funkcionářů na centrální úrovni reflektovat požadované personální změny v rámci transformace (stupeň jejich vzdělání, proměna kádrových pořádků) na straně druhé. Doložena byla i teze o tom, že totalitární systém, vychovávající svou vlastní

inteligenci, ztroskotává v tomto procesu tím, že se jej právě tato vrstva posléze snaží transformovat v zásadě demokratickým směrem, což může znamenat v dlouhodobém procesu její zničení a režim pak bez potřebného mozkového špičkového trustu musí celý proces výchovy začínat znovu. Studie byla odevzdána do tisku a vyjde ve sborníku z konference.

Studie a články. K dějinám vědy a vědeckých institucí.

Práce z Archivu Akademie věd, řada A, svazek 7. Praha, Archiv AV ČR 2002, 328 s.

Svazek je rozčleněn do tří oddílů; největší celek prezentuje část statí pro grantový projekt GA AV ČR č. A9 077 002 Dějiny Akademie věd ČR, část I. J. Hoffmannová informuje o institucionální základně společenskovedních oborů v českých zemích v polovině 19. století. Dva příspěvky M. Martinovský jsou připsány dějinám České akademie věd a umění: první výsledkům bádání o jejich počátcích, druhý se zaměřuje na léta druhé světové války. J. Boháček popisuje potíže ČAVU při hledání vlastního sídla. J. Mandlerová soustřeďuje údaje o finančních zdrojích Národohospodářského ústavu při ČAVU. B. Chocholáč se věnuje nejnovějšímu studiu počátků Matice moravské. Martin Franc informuje o cenném zdroji dat v osobním fondu Augusta Sauera.

Další oddíly obsahují referáty přednesené v roce 1999 na VIII. sjezdu českých historiků v sekci dějin vzdělanosti (autorů Mich. Svatoše, B. Zilynské, J. Borovičkové a J. Stočese a V. Urbánka) a příspěvky prezentované v roce 2001 na 5. mezinárodním sympoziu k dějinám medicíny, farmacie a veterinární medicíny (autorů E. Těšínské, D. Pazdery a P. Kodery a H. Mášové).

Reflexe počátků vědecké instituce. První všední dny ČSAV a jejich ústavů v paměti současníků.

Práce z Archivu Akademie věd, řada C, svazek 4. Praha, Archiv AV ČR 2003, 200 s.

Sborník soustřeďuje příspěvky ze setkání pamětníků založení a počátků ČSAV. Vzpomínky na skutečné „první kroky“ centralizovaného základního výzkumu, na zkušenosti při zařazování starších, už existujících ústavů do Akademie, na to, jak se vedení těchto pracovišť a pracovníci mohli věnovat vědecké práci, jak se vytvářely pracovní kolektivy, ale i na to, jaké byly třeba problémy s umístěním oddělení, ústavů, s opatřováním literatury, časopisů a podobně. Snahou bylo podchytit jako svého druhu pramenné podklady výpovědi reprezentantů, tehdy mladých a začínajících vědců působících v ústavech existujících na počátku 50. let, takže nechybí pohled z oblasti matematiky, fyziky, chemie, fyzikální chemie, organické chemie a farmakologie, hydrodynamiky, experimentální biologie a genetiky, mikrobiologie, parazitologie, zoologie, botaniky (geobotaniky), archeologie, etnografie, orientalistiky, historie, filologie či slavistiky. Stati pamětnické jsou zarámovány příspěvky poskytujícími obecnější historický rámec jak z českého, tak slovenského úhlu pohledu, pocházejících z pera archivářů.